

Anadolu'daki sanayi yatırımlarında sayı kadar büyüklük de önemli

ISO'nun 500 Büyük sanayi kuruluşu sıralamasında 1'nci olan şirketin, 2013 yılında "üretimden satış" rakamı 39 milyar 729 milyon TL., en sondaki 500'üncü şirketinki ise 188 milyon TL. oldu. 500 büyüğün, en büyüğünün üretimden satış rakamı 500'üncü sıradaki büyüğün üretimden satış rakamının 211 katı. Arada çok büyük fark var. 500 büyüğün ilk 50 büyüğü üretimde satışlarda, yaratılan katma değer ve yapılan ihracatta yüzde 50 paya sahip.

Açıklanlatısıyla ilk 50 sanayi kuruluşunun büyüklüğü, sonra gelen 450 sanayi kuruluşunun büyüklüğüne eşit durumda.

500 büyük sanayi kuruluşunun 2013 yılında net satışlarında cari fiyatlarla %7.4 artış var. Demek ki, sabit fiyatlarla net satışlar sabit kalmış durumda.

Sanayi kuruluşları ekonominin lokomotifidir. Sanayinin büyümesi istihdam ve gelir artışını peşinden sürükler. Ne var ki, son yıllarda imalat sanayinin milli gelire katkısı (milli gelir oluşumundaki payı) giderek geriliyor.

1998 yılında imalat sanayinin GSYH içindeki payı %23.6 idi. 2005'de %17.1'e gerilemişti. 2013 yılında yüzde 15.3'e düştü. Bu çok olumsuz bir gelişmedir.

Tefik Güngör

gungoruras@superonline.com

Bir başka olumsuz gelişme 500 büyük sanayi kuruluşunun ihracatındaki duraksamadır. 2013 yılında 500 büyüklerin ihracatı artmadı yüzde 1'e yakın gerileme var.

500 büyükler içinde ihracata en fazla katkı yapanlar yabancı sermayeli kuruluşlar oldu. Bunların ağırlığını ise otomotiv firmaları oluşturuyor. 137 yabancı sermayeli kuruluşun 500 büyüğün üretimden satışlardaki payı %28.5 iken, ihracatındaki payı %41.8 oranında. Bu yabancı sermayeli kuruluşlar Türkiye'nin toplam ihracatının %17.4'ünü gerçekleştiriyor. 500 Büyük yüzde 43.0 özkaynak+ yüzde 57.0 borç ile çalışır hale geldi. Toplam borçları yıllık satış hasılatının yüzde 52'si oranında. Borçlar özkaynakların

yüzde 132.4'ü büyüklüğünde. (Bu oran sanayileşmiş ülkelerde yüzde 70 dolayında.) Faiz ucuz, borçlanmak kolay olduğu için girişimcilerin sanayi kuruluşları üzerinden borçlarını büyüttükleri görülüyor. Yüksek borçlanma, kur farkı yüküne ek olarak verimin ve üretimin artırılamaması sonucu 500 büyüklerde ortalama kâr oranının yüzde 4.9'a gerilemesine yol açtı.

DÜNYA her yıl, **ISO 500** Büyük için özel bir ek yayınlıyor. Gazetede yılın rakamları çok güzel değerlendiriliyor. DÜNYA'nın bir farkı da her yıl 500 Büyük listesine Anadolu'dan giren sanayi kuruluşları ile ilgili olarak yapılan değerlemedir.

DÜNYA'da yer alan bilgilerde de geniş olarak açıklandığı gibi **ISO 500** Büyük sanayi kuruluşu listesinde yer alan 190 üretici kuruluş İstanbul ve çevresinde üretim yapan kuruluşlar. İstanbul dışındaki illerden ise, Listeye 47 ilden 297 üretici kuruluş girebildi. 500 Büyük listesinde İstanbul dışında Anadolu'nun 47 ili yer alıyor. Bir den fazla kuruluş ile listeye giren 31 il var. 16 il tek kuruluş ile listeye girdi. 81 ilin 33'ünde ise listeye girecek büyüklükte bir kuruluş bulunamadı. Listede yer alan 500'üncü (en küçük) üretici kuruluşun üretimden satışları 188 milyon TL. De-

mek ki listeye giremeyenler, 2013 yılında üretimden satışları 188 milyon TL'nin altında olan daha da küçük ölçekli üretici kuruluşlar.

Türkiye'de şimdilerde Organize Sanayi Bölgesi (OSB) olmayan ilimiz kalmadı. Bazı illerimizde bir değil 3-5 farklı OSB var. Türkiye genelinde OSB sayısı 276'ya ulaştı. OSB'lerde sanayi üretim yapılabilecek tahsis edilen parsel sayısı 59 bin oldu. Verilen bilgilere göre OSB'lerde 43 bin sanayi tesisi üretiliyor.

Bunların 3 bini İstanbul'da geriye kalan Anadolu'ya yayılmış 40 bin sanayi tesisi o kadar küçük ölçekli olmalı ki, sadece 297'si 500 Büyük listesine girebiliyor. Sadece 297'si yılda 188 milyon TL'nin üzerinde satış değeri olan üretim gücüne sahip.

Bu çok önemli bir tespittir. Çünkü sanayide "ölçek ekonomisi" önemlidir. Belli ölçeğin altındaki işletmeler bırakınız Araştırma-Geliştirme yapacak imkanını, profesyonel yönetim kadrosu oluşturma imkanına bile sahip olamaz. OSB'nin sayılarının artması bu bölgelerde yapılan sanayi yatırımlarının sayıları tabii ki önemlidir ama, ekonominin sağlıklı büyümesi için "ölçek ekonomisi"nde yatırımlara ihtiyaç var.

Sanayi devlerinin nefesini kim kesti?

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 500 büyük sanayi kuruluşu araştırması, sadece devlerin sıralamasını görmek açısından değil, sanayinin röntgenini çekmek için de yararlı bir çalışma. 500 büyüğün hal ve gidişine bakarak sanayinin ve dolayısıyla genel olarak ekonominin hal ve gidişini görmek mümkün.

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan İSO-500 sonuçlarını açıklarken, 2013 yılı karnesinin hiç de iyi olmadığını itiraf etti. Gerçekten de durum pek parlak gözüküyor.

500 sanayi devinin üretimden satışları geçen yıl yüzde 8.3, toplam satış hasılatı yüzde 7.4, brüt katma değer üretimi ise yüzde 10.3 artmış. Gayrisafi yurtiçi hasıla verilerine göre geçen yıl sanayideki cari fiyatlarla büyüme de yüzde 8.3 olmuştu. Buna bakarak sanayi devlerinin de ancak genel ortalama kadar bir performans gösterdiğini söyleyebiliriz.

Sanayi devlerindeki çalışan sayısı geçen yıl yüzde 3 kadar artmış. Bu artış TÜİK verilerine göre yüzde 2.8 olan toplam istihdam artışına yakın.

KRİTİK AÇI
İsmet Özkul
ismet.ozkul@duyuna.com

Yıllardır izlenen düşük kur ve sıcak para politikaları, sanayi devlerinin kur ve faiz oynaklığına karşı kırılganlığını artırdı.

Sanayide 500 büyüğün 2013 karnesi

	2012	2013	Değişim (%)
Üretimden satışlar (milyon TL)	353.699	383.036	8,29
Satış hasılatı (milyon TL)	423.621	454.991	7,41
Brüt katma değer (milyon TL)	118.801	131.008	10,28
Özkaynaklar (milyon TL)	169.534	179.900	6,11
Toplam aktifler (milyon TL)	359.483	418.177	16,33
Dönem karı (milyon TL)	24.193	22.137	-8,50
İhracat (milyon \$)	63.712	63.298	-0,65
Çalışan sayısı	596.055	613.822	2,98
Çalışan başına kar (TL)	40.588	36.064	-11,14
Çalışan başına brüt katma değer (TL)	199.312	213.430	7,08
Çalışan başına üretimden satış (TL)	593.400	624.018	5,16
Çalışan başına satış hasılatı (TL)	710.708	741.242	4,30
MALİ ORANLAR (%)	2012	2013	Fark (puan)
Borç / özkaynak (%)	112,04	132,45	20,41
Aktif karlılığı (%)	6,73	5,29	-1,44
Özkaynak karlılığı (%)	14,27	12,31	-1,96
Üretimden satış karlılığı (%)	6,84	5,78	-1,06
Satış karlılığı (%)	5,71	4,87	-0,85

4.3 olan sanayi istihdamı artışının gerisinde.

Sanayi devlerinin ihracatı yüzde 0.7 kadar gerilemiş. Geçen yıl sanayide ihracatın yüzde 0.87 gerilediğini gözününe aldığımızda, bu alanda da 500 büyüğün ortalama bir performans gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu verilere bakınca İSO-500 ge-

çen yıl durumu idare etmiş diyebiliriz. Ama karlılık, verimlilik ve mali sağlamlığa ilişkin göstergelere gelinece ortaya karamsar bir manzara çıkıyor. 500 büyük içinde yılı zararla kapatanların sayısı geçen yıl 63'ten 129'a çıktı. Kriz yılları hariç böyle bir durum görülmemişti. 500 büyüğün toplam karı, 2012 yılına göre yüzde

8.5 düştü. 2012'de yüzde 2.1 olan büyüme hızı 2013'te yüzde 4'e çıkmış olmasına rağmen, sanayide karlılık gerilemiş. Aktif karlılığında 1.44 puan, özkaynak karlılığında 1.96 puan, satış karlılığında 0.85 puan, üretimden satış karlılığında 1.06 puan düşüş var.

Karlılık göstergelerindeki bu düşüş, ilk bakışta küçük gözükabilir. Ancak 2012 yılı aktif karlılığının yüzde 6.73 olduğu ve bunun 1.44 puan düşüşü dikkate alınınca, bir yıllık kaybın dörtte birine yakın olduğu görülüyor. Karlılıktaki düşüşün nedeni çalışanlar da değil. Çalışan başına brüt katma değeri yüzde 7.1 düzeyinde. Bu oran sanayide üretici fiyatlarında geçen yıl gerçekleşen yıllık artışın da 12 aylık ortalama artışın da üzerinde.

Karlılıktaki düşük borçlardan ve kur artışının bilançolarda yarattığı tahribattan kaynaklanıyor. 2012'de sanayi şirketlerinin borçlarının özkaynaklarına oranı yüzde 112 düzeyindeyken, bu oran bir yılda 20.4 puan birden artarak yüzde 132.4 düzeyine çıktı. Bu rakam son 10 yılın en yüksek düzeyi.

Geçen yıl özel sektör yatırımlarındaki büyümenin sadece yüzde 0.66 olduğunu düşünürsek, borçlulukta ki artışta, yatırımların belirleyici olmadığını söyleyebiliriz.

500 büyüğün faiz, amortisman ve vergi öncesi karı aslında geçen yıl yüzde 52 dolayında arttı. Buna rağmen dönem karının yüzde 8.5 düşmesinin nedeni, finansman yükünün ani artışı. Bu artış, ağırlıklı olarak kur artışından dış borçların finansman maliyetinin artmasından kaynaklanıyor.

Bu resim bize gösteriyor ki sıcak paraya dayalı hormonlu büyüme politikaları, sanayi devlerini de kırılgan hale getirmiş. Devlerin bilançoları da kur ve faiz oynaklığına dayanıklı değil. Sıcak para rehabeti devlerin borçlarını artırırken, düşük kur rekabet gücünü aşındırmış. Sanayi devleri içinde bile düşük teknolojinin ağırlıklı olmasının da önemli bir nedeni bu süreç.

Sanayi devleri, içte ve dışta belirsizlik ve oynaklıkların arttığı yeni döneme daha kırılgan olarak giriyorlar. Bu ekonominin bütünü için hiç de iyi bir işaret değil.

Aynı şeyleri yapıp farklı bir sonuç beklemek!

PAZARLAMA 3.0

Güventürk Görgülü

guventurk@portakalonline.com

Geçen yazımız “en kötü ihtimalleri” düşünmekle ilgiliydi. “En iyiye” odaklanabilmek için neler yapmamız gerektiğini ise bir sonraki yazıya bırakmıştık. Yapılması gerekenlerin bir bölümü için son dönemin modasına uyup Thomas Piketty’ye, Joseph Stiglitz’e filan atıfta bulunacağım, ama o bölümü de daha sonraya erteleyip “yapılmayanlar”-dan söz etmek istiyorum. İstiyorum, çünkü bu hafta içinde Türkiye’nin iki büyük **sanayi odasından** arka arkaya gelen açıklamalar, koskoca bir ülkenin zamanı nasıl kötü kullanıp, ayağına gelen fırsatları nasıl teptiğinin ve bugünü kurtarmak adına kendini nasıl fakirliğe mahkûm ettiğinin en açık göstergesi.

Bu açıklamaların ilki Ankara Ticaret Odası’nın (ATO) düzenlediği “Kamu Alımlarında Yerli Katkı ve Offset Paneli”nin 22 Haziran’da duyurulan sonuç bildirgesiydi. “Offset”, kamu alımlarında yerli katkı payı şartı için kullanılan bir terim ve ATO tarafından “Sanayi İşbirliği Modeli” olarak adlandırılıyor. Bildirgede, Savunma

Sanayi Müsteşarlığı’nın başarıyla uyguladığı “alımlarda yerli katkı” koşulunun, sağlık, ulaştırma, enerji, bilgi teknolojileri ve haberleşme sektörlerinde de uygulanması gerektiği söyleniyor. Bu işbirliği modelinin başarılı olabilmesi için de Başbakanlığa bağlı bir müsteşarlık kurulması isteniyor. İstihdamın sağlanması ve dış ticaret açığının kapanması ile teknoloji transferi açısından önemli olan Sanayi İşbirliği Modeli’nin asıl hedefinin marka çıkarmak olması gerektiği ve bunun için de AR-GE ve ÜR-GE desteklerinin artırılması gerektiğine dikkat çekilen bildirgede, üniversitelerle işbirliği yapılmasının zorunlu olduğu da vurgulanıyor. Türkiye’nin “Orta Gelir Tuzağı”na düşmemesi için yüksek katma değerli ürünlere yönelmesi gerektiğine yer verilen bildirgede ATO Yönetim Kurulu Başkanı Salih Bezci’nin şu sözleri aktarılıyor: “Türkiye’nin, yerli sanayiini geliştirmek ve ileri teknoloji üretmekten başka rotası yok. Yola, kamu alımlarında yerli katkı payını artırarak çıkmak zorundayız.” Haftanın ikinci açıklaması ise **İstanbul Sanayi Odası’nın (İSO)** her yıl gerçekleştirdiği 500 Büyük Şirket araştırmasının sonuçlarının açıklanması vesilesiyle Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**’dan geldi. Bahçivan, toplantıda yaptığı konuşmada sanayinin hak ettiği noktadan çok uzak olduğunu belirterek, son 15 yılda GSYİH içinde sanayinin payının sürekli gerilediğine dikkat çekti. Gerçekten de **İSO**’nun açıkladığı verilere göre 1998’de sanayi sektörünün GSYİH içinde yüz-

de 23,6 olan ağırlığı 2013’te yüzde 15,3 düzeyine gerilemiş durumda.

Erdal Bahçivan’a göre bu veriler, Türkiye’de son yıllarda üretime dayanmayan, kaynağını daha çok tüketimden, hizmetler ve inşaat sektöründen alan bir büyüme olduğunu, üretimden ise uzaklaşıldığını gösteriyor. “Hepimiz artık üretimden uzaklaşan bu döngüyü görmeliyiz. Bunu kırmak, tersine çevirmek için çalışmalıyız” diyen Bahçivan, Türkiye’nin ancak üretime odaklanarak kaliteli ve sürdürülebilir bir büyümeyi yakalayabileceğini söylüyor.

Her iki oda başkanının da büyüme ve refah konusundaki iyi niyetine kuşku yok. Ancak her iki oda başkanının da çağrıları ve çabalarından sonuç beklemek ne yazık ki fazlasıyla iyimserlik olur. Zira son on yılı üretim, yatırım, araştırma ve teknoloji geliştirme açısından boşa harcamamız nedeniyle önümüzdeki on yıldan, hatta on yıllardan refah ve zenginleşme konusunda bir şeyler ummak pek gerçekçi bir davranış değil. **Erdal Bahçivan**, konuşmasında, geçtiğimiz yılların kaybını “2001 ekonomik krizi sonrasında yaşanan dönemde sanayi için göreceli daha istikrarlı koşullar oluşmuştu. Fakat bu fırsatın genel ekonomimiz ve sanayi üretimimiz için bir fırsata çevrilemediği bu tablodan da anlaşılıyor” sözleriyle özetledi.

Dünya ekonomisinin yeni büyüme dalgasında Türkiye’nin fazla bir iddiasının artık kalmadığını önceki yazılarda epey tartışmıştık. İsteyenler detaylar için geriye dönüp bakabilirler. Önümüzdeki on yıl içinde

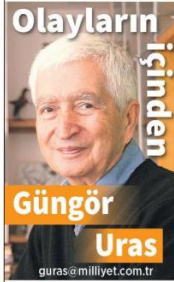
ATO’nun önerdiği gibi Türkiye’nin teknoloji transfer etmesi ve üretimde yerli katkı oranını yüzde 100’e yükseltmesi biraz zor. Bazı sektörlerde kısmen başarılsa bile, bu durum Türkiye’nin bugün olduğu gibi yarın da orta düzey teknolojiye sahip, düşük katma değer üreten bir ülke olacağını gösterir. Bu da Türkiye’yi moda deyimle “orta gelir tuzağı”ndan kurtarmaz, kurtaramaz.

Geçen on yılda, teknoloji açığını kapatmak için çalışıp önümüzdeki on yıl yeni teknolojiler üretebilecek bir altyapıyı inşa edebilsaydık, elbette orta gelir tuzağını aşip önümüzdeki 30-40 yılda milli gelirimizi 90 yıllık ortalamamızın üstünde artırabilir, sürdürülebilir bir büyüme ve refah artışına kavuşabilirdik. **Erdal Bahçivan**’ın dediği gibi, geçtiğimiz on yılın istikrarını dönem zenginleri yaratmak için heba edince böyle bir şansımız pek kalmadı. Sanayiden elde edilen kârın üretim veya Ar-Ge için harcanması bir yana, eldeki bütün fonlar toprak rantı, arazi spekülasyonu ve inşaat sektörüne akıtılarak bir daha çıkmamak üzere yeraltına gömüldü. Oysa bu yolun, 50’li 70’li, 80’li yıllarda kısa yoldan dönem zengini yaratmak isteyen iktidarlar tarafından sıkça kullanıldığını ve asla sonuç vermediğini hepimiz biliyoruz.

İnşaat sektörünü ekonominin lokomotif olarak belleyip bunun sonunda toplumsal refahın artacağını ummak Einstein’ın “aynı şeyi tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemek” diye özetlediği duruma teka-bül ediyor. Hal böyle olunca, başbakanlığa bağlı bir değil, üç müsteşarlık kursanız sonuç yine değişmiyor...

Anadolu yatırımı küçük ölçekli

(OSB'lerde çok sayıda sanayi tesisi var. Ama çoğu 500 Büyük listesine giremeyecek ölçüde küçük)

ISO 500 Büyük sanayi kuruluşu listesinde yer alan 190 üretici kuruluş İstanbul ve çevresinde üretim yapan kuruluşlar. İstanbul dışındaki illerden ise, listeye 47 ilden 297 üretici kuruluş girebildi. 500 Büyük listesinde

İstanbul dışında Anadolu'nun 47 ili yer alıyor. Birden fazla kuruluşla listeye giren 31 il var. 16 il tek kuruluşla listeye girdi. 81 ilin 33'ünde ise listeye girecek büyüklükte bir kuruluş bulunamadı.

Listede yer alan 500'üncü (en küçük) üretici kuruluşun üretimden satışları 188 milyon TL. Demek ki listeye giremeyenler 2013 yılında üretimden satışları 188 milyon TL'nin altında olan daha da küçük ölçekli üretici kuruluşlar.

Türkiye'de şimdilerde organize sanayi bölgesi (OSB) olmayan ilimiz kalmadı. Bazı illerimizde bir değil 3-5 farklı OSB var.

Sayıları büyük

Türkiye genelinde OSB sayısı 276'ya ulaştı. OSB'lerde sanayi üretim yapacaklara tahsis edilen parsel sayısı 59 bin oldu. Verilen bilgilere göre OSB'lerde 43 bin sanayi tesisi üretim yapıyor.

Bunların 3 bini İstanbul'da. Geriye kalan, Anadolu'ya yayılmış 40 bin sanayi tesisi o kadar küçük ölçekli olmalı ki sadece 297'si 500 Büyük listesine girebiliyor. Sadece 297'si yılda 188 milyon TL'nin üzerinde satış değeri olan üretim gücüne sahip.

Ölçekleri küçük

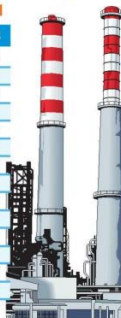
Bu çok önemli bir tespittir. Çünkü sanayide "ölçek ekonomisi" önemlidir. Belli ölçeğin altındaki işletmeler bırakınız araştırma -geliştirme yapacak imkânını, profesyonel yönetim kadrosu oluşturma imkânına bile sahip olamaz.

OSB'nin sayılarının artması bu bölgelerde yapılan sanayi yatırımlarının sayıları tabii ki önemlidir ama ekonominin sağlıklı büyümesi için "ölçek ekonomisi"nde yatırımlara ihtiyaç var.

İki önemli örnek: Bursa, sanayi şehri olarak bilinir. Bursa'dan 500 Büyük listesine girebilen sanayi kuruluşu sayısı 28 iken, "Memur Şehri" Ankara'dan 26 kuruluş listeye girdi. Kayseri "Anadolu Aslanları"nın memleketidir. Kayseri'den 500 Büyük listesine giren kuruluş sayısı 13 iken, "Kebap Şehri" Gaziantep'ten 500 Büyük listesine giren kuruluş sayısı 24 oldu.

500 büyük sanayi kuruluşunun illere göre dağılımı

	2012	2013
İstanbul	198	190
İstanbul Dışı	289	297
-İzmir	34	36
-Kocaeli	32	34
-Bursa	24	28
-Ankara	27	26
-Manisa	9	10
Diğer Anadolu	163	163
-G. Antep	23	24
-Kayseri	12	13
-Hatay	10	9
-K. Maraş	8	8
-Eskişehir	6	4
-Adapazarı	5	6
-Diğer iller	99	99

Konya Şeker beş basamak sıçradı

KONYA Şeker, **İstanbul Sanayi Odası**'nın 'Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2013' listesinde 39. sıraya oturdu. 1 milyar 782 milyon liralık satış hasılatı elde eden Konya Şeker, ciroda 23.1'lik büyümeye ulaştı. Konya Şeker, bir önceki yıl **İSO 500**'de 44. sırada yer almıştı. Pankobirlik Genel Başkanı Recep Konuk, sıralamada grubun sadece amiral gemisi Konya Şeker'in ciro rakamlarının yer aldığını hatırlatarak, Konya Şeker dışında Kangal Termik Santrali, Panogro, Beta Ziraat, Panplast, Çobanyıldızı gibi filonun diğer gemilerinin de yolda olduğunu vurguladı. Konuk "İnşallah üretimdeki ve satıştaki performanslarıyla önümüzdeki yıllarda ilk 500'de Konya Şeker bayrağını dalgalandıran kocaman bir filomuz olacak" diye konuştu.

Ortadoğu'da maceraya prim vermeyelim, ekonomi kırılğan

Ortadoğu'nun Türkiye için önemine dikkat çeken **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, "Türkiye, Ortadoğu'da sağduyu eşliğinde maceraya prim vermeyen, barış ve istikrarı sağlamaya yönelik politikalara ağırlık vermelidir." dedi. Bahçivan, tüm ekonomik değişkenlerin siyasi belirsizlikten etkilendiğini kaydetti.

FATİH ÇELİK İSTANBUL

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, Irak ve Ortadoğu'daki kaos ortamının sürmesi halinde, petrol ve enerji ithalatçısı olan Türkiye'nin cari açık ve enflasyonda yaşanacak artışla ekonomide önemli bir kırılganlık ortaya çıkaracağını söyledi. Bahçivan, Ortadoğu'daki gelişmelerin daha fazla kontrolden çıkması ve petrol fiyatlarının daha fazla yükselme eğilimine girmesi halinde küresel ekonomideki toparlanmanın olumsuz etkileneceğini kaydetti.

İSO Meclisi haziran ayı olağan toplantısında 'Ortadoğu Odaklı Dış Politika Gelişmeleri ve Bunların Ekonomimize Olası Etkileri' konusu ele alındı. Toplantıda konuşan Başkan **Erdal Bahçivan**, "Türkiye, Ortadoğu'da sağduyu eşliğinde maceraya prim vermeyen, barış ve istikrarı bir an önce sağlamaya yönelik politikalara ağırlık vermelidir. Bu sorunlar, sadece siyaseten değil ekonomik açıdan da ülkeyi ve bizleri yakından ilgilendiriyor. Petrol fiyatlarından döviz kurlarına, dış ticaretten üretim ve istihdama kadar tüm ekonomik değişkenler siyasi belirsizliklerden etkilenecektir. İçinden geçtiğimiz dönemde bölgesel gerginliklerin artmasıyla birlikte söz konusu ekonomik değişkenlerin önem kazan-

dığı görülmektedir." şeklinde konuştu. Almanya'dan sonra ikinci büyük ihracat pazarı olan Irak'ta bin 550 civarında Türk firmasının faaliyet gösterdiğini, yatırımların Kuzey Irak Kürt Bölgesel Yönetiminin elinde bulunan Erbil'de yoğunlaştığını dile getiren **Erdal Bahçivan**, şöyle konuştu: "Ancak bölgeden gelen haberler ihracatın ciddi ölçüde aksadığı yönündedir. Maliye Bakanımız Sayın Şimşek, gelişmelerin kontrol altına alınmaması halinde Türkiye'nin cari açık görünümünün olumsuz etkileneceğini belirtti. Ortadoğu'da şiddetin arttığı dönemlerde yükselen belirsizliklerin petrol fiyatını yakından ilgilendirdiği de bir gerçek. Irak'ta yaşanan son gelişmeler son aylarda görece ılımlı seviyelerde seyreden petrol fiyatları açısından önemli bir risk ortaya çıkarmaktadır."

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2013 Yılı Araştırması sonuçlarına ilişkin değerlendirmede de bulunan Bahçivan, geçen yıl 63,7 milyar dolar ihracatla Türkiye'nin toplam ihracatı içinde yüzde 42 gibi yüksek bir pay alan **İSO 500**'ün, net satışlarının yüzde 7,4 artarken dönem kârlarının ise yüzde 8,5 azaldığına dikkat çekti. Bahçivan, "Göstergeler, 2013 yılında 500 büyük kuruluşun finans yapısının bir önceki yıla göre kötüleştiğini ortaya koyuyor." dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, Ortadoğu'da şiddetin arttığı dönemlerde yükselen belirsizliklerin petrol fiyatını yakından ilgilendirdiği söyledi. Bahçivan, "Irak'ta yaşanan son gelişmeler son aylarda görece ılımlı seviyelerde seyreden petrol fiyatları açısından önemli bir risk ortaya çıkarmaktadır." dedi. FOTOGRAF: DHA